

Az önkéntes katonai szolgálat empirikus vizsgálatának legújabb eredményei

Bevezetés

Az önkéntes katonai szolgálat (a továbbiakban: ÖKSZ) mint a Magyar Honvédség (a továbbiakban: MH) legújabb szolgálati formájának létrehozása a doktori (PhD) tanulmányaim megkezdésével esett egybe. Ezen egybeesésből, valamint hogy a kutatási témám² kapcsolódik hozzá, adta magát az ötlet, hogy részletesebben is foglalkozzak az ÖKSZ rendszerével.

Az ÖKSZ első váltásától (ÖKSZ-1)³ kérdőíves felmérést végzek az állomány körében, annak érdekében, hogy megértsem e szolgálati formába jelentkező fiatalok motivációit, gondolatait a haza fegyveres szolgálatáról, valamint megismerjem a kiképzés során szerzett tapasztalataikat, amelyeket a rendszer fejlesztése során kamatoztatni lehet. A tanulmány elkészítése idején⁴ az ÖKSZ második váltásának (ÖKSZ-2)⁵ 1 évre elkötelezett állománya szolgálat vége felé közeledik, a harmadik váltás (ÖKSZ-3)⁶ a szakfelkészítés időszakában jár, az MH megkezdte a negyedik váltás (ÖKSZ-4)⁷ bevonultatásának az előkészítését.

Az egyes váltások empirikus vizsgálatának eredményeit tudományos folyóiratokban, tanulmánykötetekben hoztam nyilvánosságra. Az ÖKSZ bemutatását, kiegészítve az ÖKSZ-1 felmérési eredményeivel, a *Honvédségi Szemlében*⁸ publikáltam. Ez hiánypótló írás volt, mivel addig még nem jelent meg e szolgálati formáról olyan tanulmány, amely primer forrásokat tartalmazott volna. Az ÖKSZ-2 eredményeit a Nemzeti Közsolgálati Egyetem (a továbbiakban: NKE)

¹ Kiemelt főtsiszt (f.h.), Magyar Honvédség Területvédelmi Erők Parancsnoksága Kiképzési Főnökség; doktorandusz, Nemzeti Közsolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola; e-mail: bodo.szabolcs@mil.hu; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3172-8139>

² Önkéntesség vagy hadkötelezettség alapján fenntartott haderő.

³ A felkészítés kezdete: 2021. szeptember.

⁴ 2023. június–augusztus.

⁵ A felkészítés kezdete: 2022. szeptember.

⁶ A felkészítés kezdete: 2023. március.

⁷ A felkészítés tervezett kezdete: 2023. szeptember.

⁸ Bodó 2022.

Hadtudományi Doktori Iskola által megrendezett 2023. évi *A hadtudomány és a 21. század konferencia* tanulmánykötetében tettem közzé.⁹

Jelen tanulmányban az ÖKSZ-3 kérdőíves felmérésének az eredményeit mutatom be, emellett a három felmérés egyes eredményeinek összevetésére is kitérek. Az összehasonlításból releváns megállapításokat, következtetéseket lehet levonni a rendszer működéséhez és fejlesztéséhez. Tekintettel arra, hogy korábban az ÖKSZ létrehozásának előzményeit és magát a rendszert már részletesen bemutattam,¹⁰ jelen tanulmányban csak a kiemelten fontos és érdekesnek tartott részeket vizsgálom.

Előzmények

Az ÖKSZ Magyarország kormánya által 2021-ben létrehozott szolgálati forma, amely a többi jogviszonytól annyiban tér el, hogy nem kötelezi a jelentkezőt sem hosszabb katonai szolgálatra, sem rendelkezésre állásra. A jelentkezők rövidebb, határozott időre „szerződnek” az MH-val, amely vállalástól függően 6 vagy 12 hónap lehet. A jelentkezőnek, motivációjától függően, lehetősége van a lakóhelyéhez közel eső katonai szervezetnél teljesíteni a vállalt szolgálatot, amelyre az MH területvédelmi rendszerében létrehozott, vármegyei szinten szervezett területvédelmi zászlóaljaknak (a továbbiakban: TVZ-k) van lehetősége. A TVZ-k Magyarország minden vármegyéjében és Budapesten jelen lévő alegységek, amelyeket a területi elven szervezett Önkéntes Területvédelmi Tartalékos (a továbbiakban: ÖTT) katonák felkészítésére hoztak létre, hogy az ÖTT katonáknak minél kevesebb időt kelljen az utazással tölteniük, helyette a kiképzésre koncentrálhassanak. Azok az ÖKSZ-t vállalók, akik a lakóhelyüktől nem kívánnak távolabb kerülni, az alap- és szakfelkészítésüket az illetékes TVZ-nél kaphatják meg, amelyért a felsőoktatási felvételi eljárásban 16 többletpontot kapnak. Azok, akik nagyobb mobilitással rendelkeznek, és a lakóhelyüktől távolabbi helyőrségben is vállalják a szolgálatot, 32 többletpontra jogosultak az ÖKSZ-szolgálatért cserében. Azok számára, akik a 6 hónap helyett 12 hónap ÖKSZ-t vállalnak, 64 többletpontot igazol le az MH. Az ÖKSZ szolgálati idő lejártá után a kiképzett ÖKSZ-katona szabad elhatározásából eldöntheti, hogy milyen formában kíván az MH-ban további szerepet vállalni: tartalékos (ÖTT vagy Önkéntes Művelti Tartalékos [a továbbiakban:

⁹ Bodó 2023.

¹⁰ Bodó 2022.

ÖMT]) vagy aktív (határozott idejű szerződéses) jogviszonyban. Tekintettel arra, hogy az ÖKSZ-t vállalatot további szolgálati kötelezettség nem terheli, ezért úgy is dönthet, hogy kiválik az MH rendszeréből. Ez utóbbi esetén az ÖKSZ-t végzett személyt a kiképzett hadköteles állományba sorolják át.

Mielőtt az ÖKSZ-3 kérdőíves felmérés eredményeit bemutatom, röviden összefoglalom az eddigi felmérések körülményeit, illetve azokat a megállapításokat, amelyek az ÖKSZ 3. váltásának vizsgálata előtt rendelkezésemre álltak. Ezen kiinduló adatok és a legújabb felmérési eredmények összevetéséből releváns megállapítások, következtetések levonására számítottam, amelyek az ÖKSZ rendszer szükségszerű reformjához is megfelelő alapot biztosíthatnak.

A kérdőíves felmérés összeállításánál elsősorban a jelentkezők motivációjára, életkorára, iskolai végzettségére koncentráltam, amivel az volt a célom, hogy feltárjam, hogy a valós adatok és a honvédelmi vezetés elvárásai mennyire vannak összhangban egymással. Ezenfelül vizsgáltam a jelentkezők nemét, lakóhelyét, a kiképzés alatt szerzett tapasztalatait, valamint a kiképzést követő továbbfoglalkozási szándékát. A kérdések összeállításánál nyitott és zárt kérdéseket is alkalmaztam, hogy minél komplexebbek legyenek a kérdőívre kapott válaszok. A kérdőívek eredményeit táblázatkezelő alkalmazásával rendszereztem, és az abból kapott eredményeket grafikonos formában szemléltettem. Az elkészült grafikonokból, ábrákból többet jelen tanulmányban is bemutatok.

A felmérést önkéntes és anonim módon végeztem, papíralapon, mivel nem akartam, hogy a kitöltők száma korlátozódjon az esetleges informatikai hiányosságok miatt. A papíralapú felmérés és a válaszok kiértékelése így hosszabb időt vett igénybe, mint ha online tettem volna meg, azonban ez a módszer a doktori tanulmányaimhoz hasznos tapasztalatszerzés volt. A felmérés során feltárt szerkesztői hiányosságokat a következő váltások vizsgálatánál folyamatosan kiküszöböltem, így megítélésem szerint az ÖKSZ-3 váltásra fejlődött tökéletesre a kérdőív. A felmérés időintervallumának megválasztásánál arra törekedtem, hogy minden váltásban ugyanarra az időszakra essen a kitöltés, elkerülendő, hogy a válaszadók differenciált tapasztalataiból nem összehasonlítható eredmények szülessenek.

Magyarország katonai előképzettséggel rendelkező hadköteles állományának csökkenő és egyre öregedő létszámának lassítása érdekében a kormány nagy reményeket fűz az ÖKSZ-re jelentkezők katonai kiképzéséhez. Tekintettel arra, hogy az ÖKSZ indulásakor a szolgálatért biztosított felsőoktatási felvételi többletpontok valós értéket képviseltek, nagy létszámú jelentkezővel számoltak. Évi ezer fő (két váltásban 500-500 fő) jelentkezővel számolt a vezetés, amely teljesítésével sikeresnek lehetett volna tekinteni az ÖKSZ rendszerét.

Az ÖKSZ-t nemcsak a kompenzációs, motivációs eleme miatt tekinthetjük különlegesnek, mivel az is egyedivé teszi, hogy ez az egyetlen olyan szolgálati forma, amely az alap- és szakfelkészítés teljesítése után nem kötelezi az érintettet további katonai szolgálatra. Természetesen az érintett szándéka szerint, a beleegyezésével tartalékos vagy akár szerződéses jogviszonyt is létesíthet, ennek hiányában a felkészítés végrehajtásával a kiképzett hadköteles létszámot növelheti.

Az első két felmérés motivációra vonatkozó eredményeiben jelentős eltérés mutatkozott, mivel az ÖKSZ-1 esetében még nem volt egyértelműen kimutatható, hogy az egyetemi többletpontokért jelentkeztek volna katonai szolgálatra, azonban az ÖKSZ-2 esetében már többségben volt ezen állomány. Az a kormányzati várakozás, miszerint a 25 éven aluliak és legfőképpen a középiskolai végzettségűek jelentkeznek majd, egyértelműen beigazolódott. Várakozásaimnak megfelelően a kistelepülésekről több jelentkező vállalta az ÖKSZ-t, mint a nagyobb településekről, azonban meglepő volt az első két felmérésben a budapesti jelentkezők nagy fokú passzivitása. Érdekes megállapítás volt az ÖKSZ-1 esetében, hogy a jelentkezők 40%-a nő volt, amely a kormány minimális elvárása (a legrosszabb esetben a jelentkezők a kiképzett hadköteles létszámot növelhetik) esetén nem volt túl biztató adat, mivel még a kiképzett nők sem kötelezhetők katonai szolgálatra minősített időszakban. Az ÖKSZ-2-nél ez az arány 30% alá csökkent, de még mindig jelentősen magasabb szám volt, mint az MH többi jogviszonyában szolgálók férfi-nő aránya. Végül az ÖKSZ-3 kérdőíves felmérés kiértékelése előtt kíváncsi voltam arra, hogy milyen hatása volt az ÖKSZ-re jelentkezők jelentkezési motivációjára a felsőoktatási felvételi eljárási szabályok decentralizálásának, miszerint az egyetemek maguk rendelkezhetnek a felvételizők számára adható többletpontokról (összesen 100 pont).

Az ÖKSZ-1 és az ÖKSZ-2 felmérés eredményeinek az ismeretében tehát az ÖKSZ-3 vizsgálatkor az alábbi kijelentésekre vártam megerősítést vagy cáfolatot:

- tovább erősödik azon állításom, miszerint a kisebb településeken élőkben nagyobb a hajlandóság a katonai szolgálat iránt, mint a nagyobb városokban élőkben;
- Budapesten nincs számottevő fogékonyság az ÖKSZ irányába;
- továbbra is csökkenő tendenciát fog mutatni a nők aránya a szolgálatot vállalók körében;
- bebizonyosodik azon feltételezésem, hogy az egyetemi felvételi eljárás módosítása negatívan befolyásolja az ÖKSZ-be jelentkezők számát.

A továbbiakban elsősorban az ezen kérdésekre kapott válaszokat fejtem ki, és a rendszer további működésére vonatkozó következtetéseket vonok le.

Kik és honnan jelentkeznek ÖKSZ-ra?

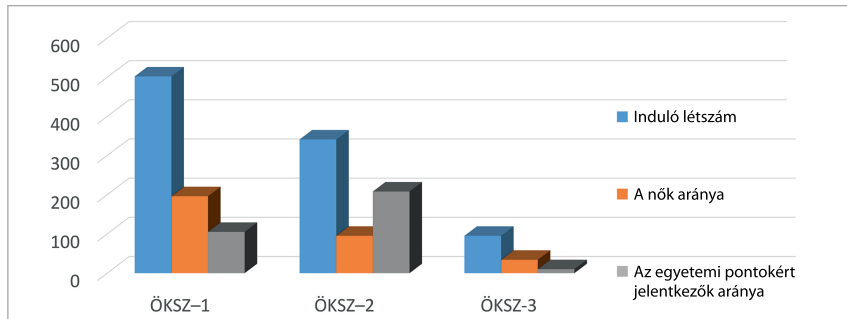
A kérdőíves felmérés első szakaszában a jelentkezők azonosítására koncentráltam, így többek között az induló létszámokat vizsgáltam annak érdekében, hogy a folyamatokat megértsem. Az ÖKSZ-1 viszonylag magas, 502 fős létszámában még szerepet játszott, hogy az magában foglalta a korábban, a Covid-19 következtében az MH által létrehozott, könnyített bemeneti követelményeken alapuló Speciális Önkéntes Területvédelmi Tartalékos jogviszonyra jelentkező állományt is. E tényt igazolta az első felmérés felvételi motivációra vonatkozó kérdésére adott kis létszámú „egyetemi felvételi többletpontok” válasz (ÖKSZ-1 25%), azonban a második mérésnél már megmutatkozott a kormányzati szándék, miszerint a katonai szolgálatért cserébe egyetemi felvételi többletpontokat biztosít a jelentkező önkénteseknek (ÖKSZ-2 60%). A felmérés ez irányú fejlődő tendenciájából látható, hogy több mint egy évnek kellett eltelnie, ahhoz, hogy a célközönségben kialakuljon az ez irányú racionalitás (a kínált többletpontokért olyan tevékenységet vállalni, amelyet anélkül nem vállalt volna). Ezt erősítette, hogy nagyságrendileg azonos arányban jelölték meg a felmérés során azt az opciót, hogy az ÖKSZ-kiképzést követően nem kívánnak tovább szolgálni az MH más jogviszonyában. Az ÖKSZ-3 esetében e kérdésben visszaesés volt tapasztalható (csak 11% vállalt katonai szolgálatot a felvételi pontokért), de erről a későbbiekben részletesebben írok.

Az általános adatok elemzésénél a másik releváns adat a jelentkezők nemi eloszlásának vizsgálata. Az ÖKSZ-1 esetében még kiemelten magas volt a nők aránya (39%), addig ez az ÖKSZ-2-nél már 28%-ra redukálódott. A második felmérés eredményeinek a publikálásakor kikövetkeztetett megállapításomat (az ÖKSZ állományának női aránya közelít az MH tényleges állományának női arányához) némileg cáfolja, hogy az ÖKSZ-3-ban újra magasabb, 36%-os eredményt mértem, amely jelentősen magasabb az MH tényleges állományának női arányánál (20%).¹¹ Ezen adatok magas száma különleges jogrendben okozhat kihívásokat az MH vezetésének, mivel az ÖKSZ-felkészítésen átesett férfiak kiképzett hadkötelesnek minősülnek, míg a nőkre ez nem vonatkozik. Ezekből a számokból megállapítható, hogy Magyarország az ÖKSZ keretében kiképzett

¹¹ *Adatok a magyar honvédségről* 2018.

nőkkel nem háborús időszakban „profitál”, hanem az MH társadalomban és családban betöltött presztízsének erősítésében.

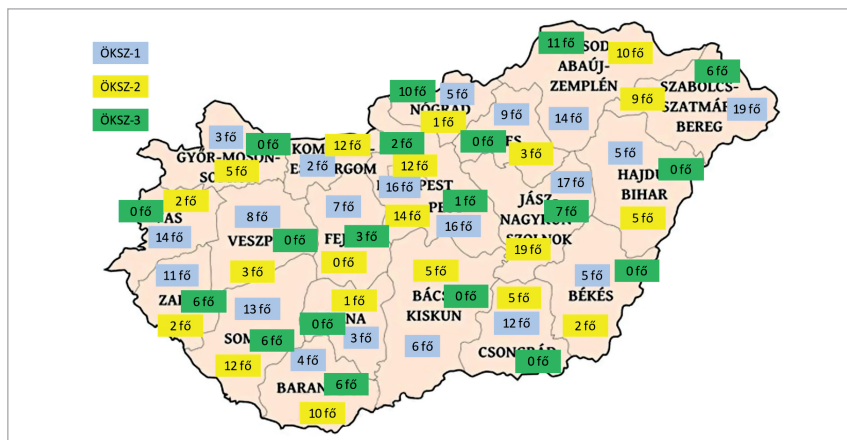
E fenti statisztikai adatokat szemlélteti az 1. ábra.

1. ábra: Az ÖKSZ-t vállalók statisztikái

Forrás: a szerző szerkesztése

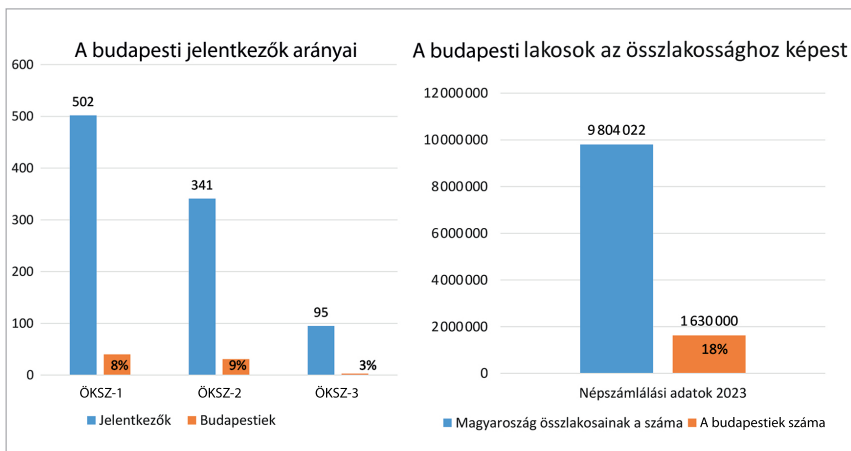
A területi megoszlás vizsgálatánál is érdekes megállapításokat tettem, amelyekhez a 2. ábrát kell tanulmányozni.

2. ábra: Az ÖKSZ-kérdőívet kitöltők lakóhely szerinti megoszlása

Forrás: a szerző szerkesztése

A megyei eloszlásra vonatkozó felmérések eredményei azt mutatják, hogy az ÖKSZ Kelet-Magyarországon nagyobb népszerűségnek örvend, mint a főváros környékén vagy Nyugat-Magyarországon. A kérdőíveket évről évre Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében töltik ki a legtöbben, míg a nyugati vármegyékben elmaradnak ettől. A 2. ábrából is kitűnik, hogy a főváros, bár lakosságszámát tekintve a legnépesebb település Magyarországon, az ÖKSZ-jelentkezők körében nem népszerű. Ennek okát abban látom, hogy Budapesten az MH kisebb súllyal van jelen, egy-két kivételtől eltekintve magasabb parancsnokságok, katonai oktatási intézmények és háttérintézmények találhatók ott, amelyek csak egy szűk kört érnek el, míg a vidéki településeken a katonai jelenlét fokozottabb. Ezt a tendenciát szemléltettem a 3. ábrán is: a bal oldalon az ÖKSZ-1–3 budapesti kitöltőinek arányait tüntettem fel a teljes létszámhoz viszonyítva, míg a jobb oldalon Budapest lakosságarányát Magyarország összlakosságához képest. Az összehasonlításból jól látható a különbség, azonban ez azt is jelenti, hogy a fővárosban még sok kiaknázható tartalék rejtőzik.

3. ábra: AZ ÖKSZ-1–3 budapesti résztvevőinek aránya és a fővárosi lakosok aránya az össznépességhez képest

Forrás: a szerző szerkesztése

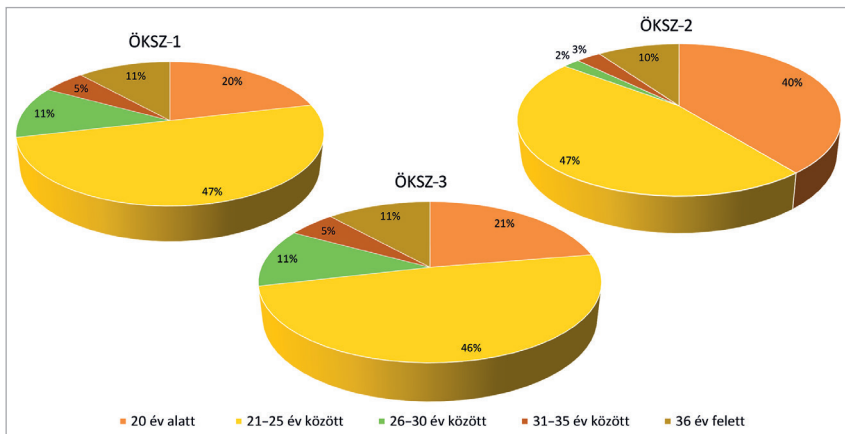
Ezt a tendenciát a lakosság összetételére, a kisebb vidéki településen élők eltérő értékrendjére vezetem vissza, amely különleges jogrendben, a hadkötelezettség ismételt visszavezetésénél okozhat majd potenciális, elsősorban lokális problémát. Elég csak az orosz–ukrán háború tapasztalataira gondolni: a médiában jól követhető, hogy sokan megtagadják a bevonulást, és a fenti tendenciából megállapítható, hogy egy esetleges háborús veszély esetén Magyarországon is hasonló hozzáállással lehet majd számolni, a fővárosban nagyobb ellenállásra lehet majd számítani.

Az ÖKSZ-2 indulásával nagyságrendileg egy időben hozta meg a kormány azt a döntést, hogy átalakítja az egyetemi felvételi eljárás szabályrendszerét. Az új kormányrendelet¹² értelmében, amely módosítja a felsőoktatási felvételi eljárásról szóló 432/2012. (XII. 29.) kormányrendeletet, a korábbi szabályoktól eltérően nem központilag határozzák meg a többletpontok számítását, hanem az adott intézmény maga döntheti el, hogy mire használja fel az általa adható száz többletpontot. Már ekkor prognosztizáltam, hogy egy, a katonai értékrendszertől távolabb álló polgári felsőoktatási intézmény az általa adható pluszpontokat olyan eredményekre fogja biztosítani, mint például az idegennyelv-ismeret vagy a tudományos diákköri versenyen elért helyezés.¹³ Az ÖKSZ-2 felmérés eredményének a tükrében megállapítható volt, hogy a következő ÖKSZ-bevonulás létszámában visszaesés fog bekövetkezni, mivel a teljes állomány 60%-a csak és kizárólag a pluszpontokért vállalt katonai szolgálatot. Ezen feltételezésem a 2023 márciusában induló ÖKSZ-3 létszámainak a vizsgálata során beigazolódott, mivel 72%-os visszaesést tapasztaltam.

Az ÖKSZ létrehozásánál kiemelt szempont volt, hogy az Önkéntes Tartalékos Rendszer (a továbbiakban: ÖTR) viszonylag magas korfája csökkenjen. A kiemelt célcsoport a 18–25 éveseké volt, így várakozásaim szerint az ÖKSZ zömét is ezen korosztály alkotta. A várakozásaimat a felmérés eredménye igazolta, ahogy azt is, hogy az egyetemi felvételi többletpontok a középfokú végzettségűeket fogja leginkább megmozgatni. E tendencia az ÖKSZ első három váltásában is kimutatható volt, ahogy a 4. ábrán is látható.

¹² 339/2022 (IX. 7.) Korm. rendelet.

¹³ Székács 2022.

4. ábra: AZ ÖKSZ-1–3 életkori megoszlása

Forrás: a szerző szerkesztése

A felvételi többletpontok kérdése

Az ÖKSZ elindítása és annak katonai szolgálatra ösztönző új eleme forradalmi újítás volt. A korábbi tartalékos jogviszonyok esetén alkalmazott ösztönző rendszerek vagy nem voltak kellőképpen motiválók, vagy a kényszerűsége alapoztak. Az éves rendelkezésre állási díj és a tényleges szolgálat alatt biztosított juttatás nem volt olyan mértékű, hogy pusztán anyagi megfontolásból tartalékos szolgálatot vállaljon bárki is, s a további motivációk (kedvezményes mobiltelefon-díj-csomagok, kedvezményes tv-előfizetés) sem voltak vonzóak.

A tartalékos létszám számottevő növeléséhez a társadalom azon részét kell megnyerni, amely alapvetően nem gondolkozik ebben, de valami olyan lehetőséggel sikerül kompenzálni, amelyért hajlandó katonai szolgálataat vállalni. Ehhez olyan motivációs elemeket kell biztosítani, hogy racionális döntést hozva vállaljon katonai szolgálataat. Azok, akik kalandvágyból, a kihívás miatt csatlakoztak az MH tartalékos állományához, már rég a rendszer részei, ebből a körből már nem igazán lehet a létszámot növelni. E körből a jövőben csak akkora mértékben lehet növelni a tartalékosok létszámát, ahányan a tartalékos szolgálathoz szükséges minimális életkort elérik.

Az egyetemi felvételi többletpontok biztosítása forradalmi újítás volt. Ennek bevezetésekor az egyetemi felvételi eljárásokban központilag határozták meg az elszámolható többletpontokat, ezért a katonai szolgálatokért kapott többletpontokkal (16-32-64) a jelentkező kompenzálni tudta az esetleges nyelvi hiányosságokat, vagy épp (100 pontig) növelni tudta felvételi esélyét. E rendszer az MH szempontjából működőképes volt, azonban az oktatási szakemberek szimpátiáját nem nyerte el, mivel szerintük így jobb feltételek voltak szerezhetők, mint a tanulmányok során hasznosabban felhasználható, például idegen nyelvi ismertekért.

A 339/2022 (IX. 7.) kormányrendelettel a kormány megváltoztatta a felsőoktatási felvételi eljárás rendszerét, megszüntetve a központilag meghatározott többletpontok biztosításának a lehetőségét. A határozat értelmében az egyetemek maguk dönthetnek az általuk adható többletpontokról. Az ÖKSZ-2 felmérés eredményeinek vizsgálatakor már prognosztizáltam, hogy a kormányhatározat értelmében a jövőben a felsőoktatási intézmények nem fognak többletpontot adni a katonai előképzettségért, mert a képzési rendszerükben az irreleváns. Akkor megfogalmaztam, hogy az ÖKSZ-ért a jövőben várhatóan legfeljebb a honvédelmi és rendvédelmi szervezetek profiljába lehet esetleg képességbeli előnyként elszámolni a katonai előképzettséget (például NKE).

Az akkor tett következtetések óta eltelt időben az általam vártnál is negatívabb helyzet alakult ki. Az NKE által kiadott *Pontszámítás a 2024. évi felsőoktatási felvételi eljárások során* elnevezésű táblázatban a legfeljebb 100 intézményi pontként elszámolható eseteket vizsgálva nem tüntették fel semmilyen jogcímen a katonai előképzettségre, az ÖKSZ-re vagy a korábbi katonai szolgálatra vonatkozó elszámolást. Ettől eltérően előnyt élvez – a teljesség igénye nélkül – az idegennyelv-tudás, az emelt szintű érettségi, a honvéd kadét, a honvéd altiszt, a honvéd zászlós, a honvédelmi igazgatási ügyintéző szakképesítés, valamint az egyes esélyegyenlőségi alapú hátrányos helyzet vagy fogyatékosság. Felmerülhet a kérdés, hogy ha abban a felsőoktatási intézményben, ahol a katonai előképzettség járhat bizonyos előnyökkel a képzés során, nem ér többletpontot, akkor elvárható-e egy polgári felsőoktatási intézménytől, hogy a képzési portfóliójába nem illeszthető katonai előképzettséget támogassa. Meglátásom szerint nem, így kijelenthető, hogy az ÖKSZ-ért adható egyetemi felvételi többletpontok elveszthetik az értéküket.

Az ÖKSZ-ért kapható egyetemi többletpontok elértéktelenedése arra kell hogy ösztönözze az MH humán erőforrás-fejlesztésért felelős szakembereit, hogy a 2021–2022-ben valós értéket képviselő többletpontokhoz hasonló jelentőségű

motivációs elemeket dolgozzanak ki. Az egyik ilyen lehetőség lehet az adómentesség lehetőségének a vizsgálata. Jelenleg, a kormány döntésének értelmében, a 25 év alatti fiataloknak a keresetük után nem kell személyi jövedelemadó fizetniük,¹⁴ ezzel segítve a pálya- és életkezdést. Ezen életkori határ a gyermeket vállaló nők esetében 30 éves korig bővült ki,¹⁵ ezzel is ösztönözve a nőket a gyermekvállalásra. Hasonló jelentőségű kompenzáció lehetőségét látom a férfiak esetében is, miszerint azon férfiak, akik katonai szolgálatot vállalnak, megkaphatnák az adómentességet 30 éves korukig. E lépéssel kiegyenlíthető lenne a fentebb részletezett, az ÖKSZ-1–3 kérdőíves vizsgálatok feltárt statisztikai adat (magas a nők létszáma az ÖKSZ-ben, akiket minősített időszakban nem lehetne katonai szolgálatra kötelezni). A javaslat alaposabb vizsgálatot igényel, amelyet jelen tanulmányban nem kívánok részletesebben kifejteni.

Összegzés

Tanulmányomban az ÖKSZ empirikus vizsgálatának legújabb eredményeit mutattam be, illetve megoldási javaslatokat fogalmaztam meg az ÖKSZ eddigi sikerét biztosító egyetemi felvételi többletpontok elértéktelenedése miatt várható visszaesés kezelésére. A lehetséges alternatívák közül megemlítettem a katonai szolgálatot vállaló férfiak személyi jövedelemadó alóli mentességének lehetőségét 30 éves korig, amely más célcsoportok esetében (25 év alatti fiatalok, 30 alatt gyermeket vállaló nők) már működő rendszer. A javaslatok részletesebb kifejtését jelen tanulmány nem tartalmazza, mivel itt csak az általam feltárt eredmények bemutatására koncentráltam, azonban a jövőben ezen javaslatok részletesebb vizsgálatát, elemzését külön publikációban fogom megtenni. A számos, eddig kipróbált és még csak tudományosan megfogalmazott módszer mind azt a célt szolgálja, hogy megoldást találjon az MH humánerőforrási kihívásaira, valamint a sorkatonai szolgálat 2004. évi megszüntetése miatt egyre csökkenő katonai előképzettséggel rendelkező állomány létszámának problémájára. Mindezek sikeres megvalósításához a társadalom felelősségteljes gondolkodására van szükség, mivel egyre kevesebb megoldás marad ennek kezelésére. Amennyiben a társadalom nem kíván a drasztikusabb, bár kétségtelenül jobb megoldáshoz nyúlni (a kiképzésorientált, a 21. századi elvárások szerint korszerűsített kötelező

¹⁴ *Adókedvezmény-kisokos 2023 é. n.*

¹⁵ *Adókedvezmény-kisokos 2023 é. n.*

katonai szolgálat bevezetése), akkor a kevésbé drasztikus megoldások egyikét kell támogatnia. Biztonsági környezetünk változása nem garantálja számunkra, hogy a térségünkben zajló háború nem fog olyan méreteket ölteni, hogy ne kelljen a hadköteles állományt aktiválni. Ennek igazolására a dolgozatomat, mint már korábbi publikációm is, Magyarország Alaptörvényének vonatkozó passzusával zárom: „Minden magyar állampolgár köteles a haza védelmére.”¹⁶

Felhasznált irodalom

339/2022. (IX. 7.) Korm. rendelet a felsőoktatási felvételi eljárásról szóló 423/2012. (XII. 29.)

Korm. rendelet módosításáról.

Adatok a magyar honvédségről (2018). Online: www.parlament.hu/documents/10181/1489583/Infotablo_2018_7_honvedelmi_adatok.pdf/b576c3a8-d457-8db0-62e9-749482615fe1

Adókedvezmény-kisokos 2023 [é. n.]. Online: <https://vrg.co.hu/2023/02/13/adokedvezmenyek-2023/>

BODÓ Szabolcs (2022): Egy új szolgálati forma: az Önkéntes Katonai Szolgálat. *Honvédségi Szemle*, 150(6), 46–59. Online: <http://doi.org/10.35926/HSZ.2022.6.4>

BODÓ Szabolcs (2023): Az önkéntes Katonai Szolgálat első 2 évének tapasztalatai és jövőbeli lehetőségei. In *A hadtudomány és a 21. század*. Budapest: Doktoranduszok Országos Szövetsége, Hadtudományi Osztály.

Pontszámítás a 2024. évi felsőoktatási felvételi eljárások során [é. n.]. Online: www.felvi.hu/pub_bin/dload/FFT_2024_pontszamitas/NKE_intezmenyipont.pdf

SZÉKÁCS Linda (2022): Itt a lista, így változnak a felvételi szabályok 2024-től az egyetemeken és főiskolákon. *EduLine*, 2022. október. 25. Online: https://eduline.hu/erettsegi_felveteli/20221025_2024es_felveteli_szabalyok

¹⁶ Magyarország Alaptörvénye, XXXI. cikk.